

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-1

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52
Volume 52

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Adresa redakce
Adress

Skleněné korále z pohřebiště v Příboře. Viz obr. 18 na s. 90

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

POPICE (OKR. BŘECLAV)

„Na Pískách“, Doba laténská. Kulturní vrstva. Záchranný výzkum. Uložení: Regionální muzeum v Mikulově.

Archeologická lokalita nacházející se na severním svahu kopce mezi nadjezdem přes železniční trať Brno-Břeclav v západní části obce a temenem protáhlého návrší mezi Popicemi a Strachotínem (linie mezi body (S-JTSK: Y 598 017.27, X 1 191 462.66, 198–207 m n. m.). Výskyt archeologických památek (mladší doba bronzová, latén, hradištní období, středověk, novověk) zde zjistil během povrchové prospekce v r. 2002 J. Unger (dle SAS). V říjnu 2010 zde provedlo Regionální muzeum v Mikulově ve spolupráci s ÚAPP Brno záchranný výzkum, který byl vyvolán stavbou zpevněné polní cesty. Skrývka nedosáhla geologického podloží, pouze narušila kulturní vrstvu a archeologické objekty nebyly během výzkumu zřetelné. Bylo proto přistoupeno k provedení ručních sondáží za účelem zjištění chronologie lokality. Materiál z většiny sond pocházel pouze z povrchové části bez zjevné stratiografie. Sonda S5 narazila na vrstvu obsahující početný laténský materiál smíšený s keramickými fragmenty doby bronzové. Barevně odlišená šedá vrstva obsahující archeologický materiál se nacházela nad pruhem jílového podloží, zatímco pod černou nadložní vrstvou bylo zjištěno pískové podloží. Je pravděpodobné, že zde byla dotčena (sekundárně redeponovaná?) kulturní vrstva, která měla vztah k nedalekému, dosud přesně nelokalizovanému po-lykulturnímu sídlišti.

Výzkumem byla získána keramika, osteologický materiál, malakofauna a z povrchu po skrývce bylo posbíráno několik železných fragmentů s nejistou datací. Keramický materiál (obr. 7) má pro relativní chronologii jen malou vypovídací hodnotu, soubor lze zařadit pouze orientačně do období LT B-LT D.

V Popicích se v jednom shluku vyskytlo devět adultních a sedm juvenilních jedinců druhu *Cepaea vindobonensis*. Patří do ekologické skupiny *steppicola*, kterou tvoří druhy žijící na suchých, slunných místech s převažujícím bylinným porostem a malým podílem dřevin. Hojně se vyskytuje na stanovištích proměněných člověkem (Lisický 1991).

V literatuře se často udává, že páskovky byly záměrně sbírány lidmi pro příležitostnou konzumaci, výrobu hraček či ozdob (Ložek 1981, Hlaváč 2005). S těmito interpretacemi musíme být opatrní, protože rod *Cepaea* se k přezimování často stahuje do společných úkrytů. Jejich kumulace se tak v archeologickém kontextu může jevit jako výsledek antropogenní činnosti, ve skutečnosti však toto zimoviště mohlo být vyhledáno skupinou měkkýšů pro své dobré refugiální vlastnosti.

František Trampota, Jarmila Nedbalová

Literatura

- Hlaváč, J. 2005: Malakofauna. In: Lutovský, M., Smejtek, L. (eds.) a kol.: *Pravěká Praha*. Praha, 110–111.
- Lisický, M. J. 1991: *Mollusca Slovenska*. Bratislava.
- Ložek, V. 1981: Měkkýši v archeologii. *Archeologické rozhledy* 33, 166–175.

Obr. 7. Popice. Zlomek laténské keramiky.

Abb. 7. Popice. Fragment of the La Tène period pottery.

Resumé

Popice (Dist. Břeclav). Due to construction of strengthened field road south-westwards from Popice, the regional museum in Mikulov has made the rescue excavation on the disturbed site. The excavation was effected by hand-made probes because any archaeological feature was visible. The probe S5 yielded archaeological material (pottery, zooarchaeological material, malacofauna, iron) from the Late Bronze Age and mainly from the La Tène period. This probe touched probably redeposited cultural layer from a proximity of a settlement.

Present molluscs *Cepaea vindobonensis* may represent one of indicators of protohistoric natural condition, but they might also recently use the cultural layer as a winter refuge.

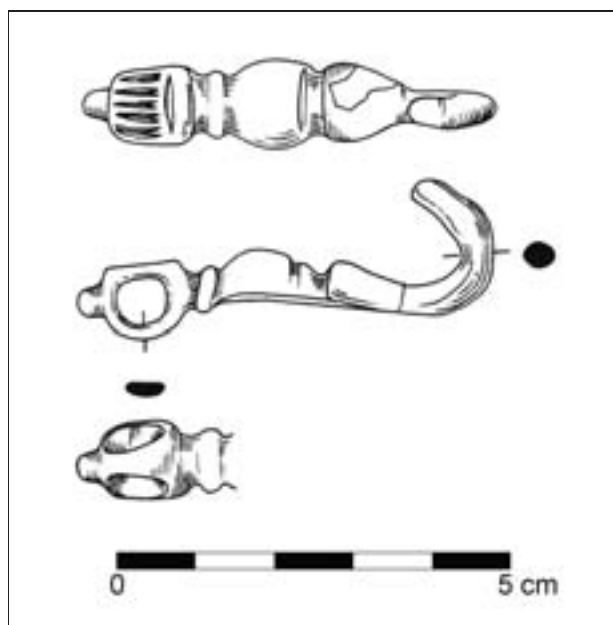
PROSTĚJOV (OKR. PROSTĚJOV)

„Za Kovárnou“. Doba laténská. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum. Uložení: Muzeum Prostějovska v Prostějově.

Na jaře 2010 prováděl Marcel Kaláb z Kostelce na Hané prospekci detektorem kovu v blízkém okolí města Prostějova orientovanou především na získání novověkých mincí, jež jsou v extravilánu města hojně nalézány. Mimo „archeologicky nezajímavých“ artefaktů novověkého stáří takto získal též bronzový předmět, který doručil k posouzení na prostějovské pracoviště Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., a následně jej odevzdal ke zpracování a předání do sbírek příslušného muzea, tj. Muzea Prostějovska v Prostějově.

Místo nálezu (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-07, bod o souřadnicích 201 mm od Z a 196 mm od J sekční čáry) je lokalizováno v severozápadní části katastru města, vlevo od silnice a železniční tratě z Prostějova do Kostelce na Hané. Polohu s pomístním názvem „Za Kovárnou“ můžeme specifikovat jako nevýrazné sprašové návrší obrácené k jihovýchodu, které tvoří levobřežní terasu říčky Hlouchely. Jedná se o známou archeologickou lokalitu se sídlištěm kultury s moravskou malovanou keramikou fázi Ic až IIb (např. Šmíd 1989; týž 1991, 191–196, 203).

Osamocený artefakt – bronzová pásová zápona doby laténské (obr. 8 – namátkou např. Venclová 2008 ed., 109, obr. 60: 8–10, příl. 13: 1) – byl vyzvednut z ornice za použití detektoru Garrett ACE 250 se standardní cívkou 9×6" a časovou dotací cca 3 hod. Jeho širší okolí již neposkytlo žádné archeologicky významné kovové předměty.

Obr. 8. Prostějov. Bronzová pásová zápona.

Abb. 8. Prostějov. Die bronzene Gürtelschließe.

Výše prezentovaný nález indikuje dosud neregistrovanou lokalitu doby laténské (cf. např. Čižmářová 2004, 285–286).

1. Bohatě plasticky členěná a rytím zdobená bronzová pásová zápona ženského kovového opasku doby laténské (LTB-C1). Povrch pokrytý ušlechtilou patinou. Délka 53 mm. Muzeum Prostějovska v Prostějově, inv. č. 244278 (obr. 8).

Pavel Fojtík, Miroslav Popelka

Literatura

Čižmářová, J. 2004: *Encyklopedie Keltů na Moravě a ve Slezsku*. Praha.

Šmíd, M. 1989: Sídliště lidu s moravskou malovanou keramikou v Prostějově. *Zpravodaj Muzea Prostějovska v Prostějově* 1/89, 16–29, Prostějov.

Šmíd, M. 1991: Nové nálezy kultury s moravskou malovanou keramikou na Prostějovsku. *Archeologické rozhledy* 43, 185–205, Praha.

Venclová, N. 2008 (ed.): *Archeologie pravěkých Čech/7. Doba laténská*. Praha.

Resumé

Prostějov (Bez. Prostějov). Flur „Za Kovárnou“. Latènezeit. Einzelfund. Oberflächensammlung.

PŘÍKAZY (OKR. OLOMOUC)

„Pižmáky“. Doba laténská. Sídliště. Povrchový sběr. Lokalizace: plocha mezi body: X = 1 115 033; Y = 553 955; X = 1 115 062; Y = 553 980; X = 1 115 282; Y = 553 749; X = 1 115 189; Y = 553 611; X = 1 114 866; Y = 553 534; X = 1 114 895; Y = 553 709; X = 1 115 099; Y = 553 812 (S-JTSK).

Během archeologické prospekce, prováděné metodou povrchového sběru, byla na polykulturním sídlišti (viz též

kapitoly Doba bronzová, Středověk a novověk) nově zjištěna přítomnost laténské keramiky stupně LT B a LT C, včetně několika typických okrajů nádob. Bylo nalezeno celkem 11 zlomků této keramiky. Dále bylo nalezeno cca 0,6 kg železářské strusky, avšak tato může náležet i do období raného či vrcholného středověku. Lokalita je známa již od konce 60. let 20. století (Peška 1998, 47–60).

„Pod Dědinou“. Platěnická kultura - KLPP, doba laténská. Sídliště. Povrchový sběr.

Lokalizace: plocha mezi body: X = 1 113 607; Y = 554 009; X = 1 113 713; Y = 554 112; X = 1 113 893; Y = 553 885; X = 1 113 787; Y = 553 757 (S-JTSK).

Během archeologické prospekce, prováděné metodou povrchového sběru, byla na polykulturním sídlišti (viz též kapitola Středověk a novověk) zjištěna přítomnost keramiky slezskoplatěnické fáze KLPP. Bylo nalezeno osm kusů různých zlomků této keramiky, včetně okrajů. Dále byl nalezen jeden zlomek masivní výdutí z nádoby vyrobené z tuhy. Nese typické znaky, které jej umožňují datovat do období laténu. Lokalita, která se nachází na hranicích katastrů obcí Příkazy a Náklo, patrně nebyla ještě známa. Na její existenci jsem byl upozorněn panem Pavlem Faltýnkem z Loštic.

Za laskavou konzultaci děkuji paní Mgr. Pavlíně Kalábkové, Ph.D.

Karel Faltýnek

Literatura

Peška, J. 1998: Archeologické nálezy a lokality na katastru obce Příkazy. *Střední Morava* 7, 47–60.

Resumé

Příkazy (Bez. Olomouc), Flur „Pižmáky“ - Latènezeit. Siedlung. Oberflächensammlung. Flur „Pod Dědinou“ – Platěnice Phase der Lausitzer Urnenfelderkultur, Latènezeit. Siedlung. Oberflächensammlung.

RAJHRAD (OKR. BRNO-VENKOV)

„Habřina“, parc. č. 1932/1. Doba halštatská (horákovská kultura), doba laténská. Nálezy v sekundárním uložení. Záchranný výzkum.

V květnu a červnu roku 2010 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v.v.i., záchranný archeologický výzkum v trati „Habřina“ v souvislosti s budováním vodní plochy a mokřadu. Uvedená trať, v níž byly povrchovými sběry v 50. a 60. letech 20. století získány zlomky keramických nádob z doby laténské a římské (Čižmářová 2004, 295–296; Peškař 1964, 190–191; 1965), se nachází v severo-východním výběžku katastru Rajhradu. Její hranice tvoří na západě zregulovaný tok Ivanovického potoka, na severovýchodě úpatí návrší Stráně (kóta 213,3 m.n.m.) a na jihovýchodě a jihu polní cesty, vycházející ze severního konce ulice Trávníky v sousední obci Rajhradice. Před-mětná stavba, jež spočívala ve vybudování vzdouvacího objektu v Ivanovickém potoce, vodní plochy s mokřadem a obnově odvodňovacího příkopu s výústním zařízením do Ivanovického potoka, zasáhla zejména východní polovinu